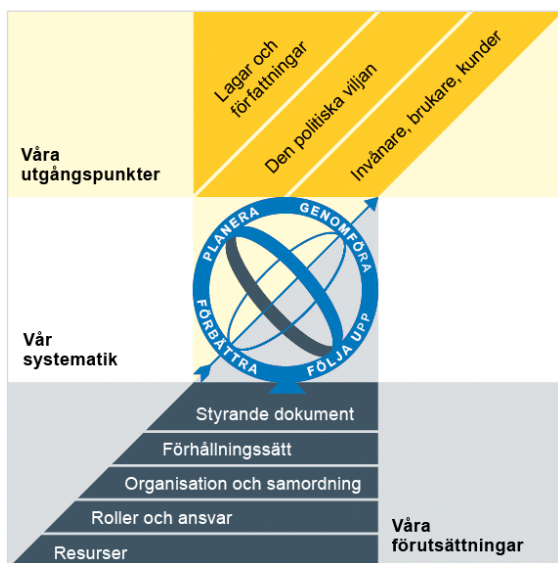

Göteborgs Stads rutin för ansökan om vård enligt 4 § LVU

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
Regel
Anvisning
► **Rutin**
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Avdelningschefs nätverket
Barn och unga

Gäller för:
Samtliga socialförvaltningar -

Diarienummer:

Datum och paragraf för beslutet:
2022-12-16

Dokumentsort:
Rutin

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
2025-01-03

Dokumentansvarig:
Processledare, enheten för kvalitet

Bilagor:
-

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna rutin	4
Vem omfattas av rutin	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument.....	4
Stödjande dokument	5
Rutin	6
Vård enligt LVU - en kort översikt	6
Tidsramar för ansökan om vård.....	7
Förvaltningsrätten har fastställt ett omedelbart omhändertagande.....	7
Behov av LVU vård framkommer under pågående utredning	7
Innehållet i en ansökan om vård.....	8
Dokument som ingår i ansökan om vård.....	8
1. Tjänsteutlåtande till individutskottet.....	8
2. Beslutsunderlag (BBIC utredning).....	8
3. Vårdplan.....	9
4. Läkarintyg.....	9
Individutskottet beslutar att ansöka om vård enl. LVU.....	9
Efter förvaltningsrättens beslut om vård.....	9
Förhandling	9
Dom.....	10
Checklista för arbetsgång vid ansökan om vård.....	10

Inledning

Syftet med denna rutin

Syftet med denna rutin är att tydliggöra socialtjänstens ansvar för barn och unga som omfattas av ett beslut att ansöka om vård enligt 4 § LVU. Genom att klargöra arbetsgången i dessa ärenden bidrar rutinen till en rättssäker handläggning och ökad likabehandling.

Vem omfattas av rutin

Denna rutin gäller tills vidare för verksamheter i samtliga socialförvaltningar, Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, med ansvar för att utreda barn under 18 år, och i vissa fall unga under 20 år.

Bakgrund

LVU kompletterar SoL i situationer när frivilliga insatser inte är möjliga. LVU ska alltså tillämpas först när det visar sig att det inte går att få ett samtycke till nödvändig vård från vårdnadshavare och barnet, om det fyllt 15 år.

Beslut om vård med stöd av LVU fattas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden. Socialnämndens utredning samt den ansökan om LVU-vård som grundas på utredningen, är av grundläggande betydelse för domstolen när det gäller att bedöma om behov av vård föreligger. Det är ett rättssäkerhetskrav att alla fakta redovisas tydligt och att socialnämnden preciserar vilka grunder som finns för vård.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna rutin
Socialförvaltningarnas rutin för hantering av skyddade personuppgifter.	Rutinen ska läsas parallellt i de fall barnet och/eller dess familj har någon form av skyddade personuppgifter.
Utreda barn under 18 år enligt 11 kapitlet socialtjänstlagen (SoL).	Rutinen beskriver handläggningen under utredningsprocessen och ska läsas parallellt.
Omedelbart omhändertagande enligt LVU.	Rutinen innehåller en checklista för arbetsordningen.
Överväga polisanmälan vid misstanke om brott mot barn under 18 år.	Rutinen tydliggör handläggningen när det finns oro för att ett barn utsatts för brott.
Överklagade beslut enligt SoL och LVU.	Rutinen klargör denna handläggning.
Rutin för hälsoundersökning av placerade barn och unga, 0-20 år	Rutinen beskriver arbetsgången för begäran om hälsoundersökning i samband med placering utanför hemmet av barn och unga.

Stödande dokument

Utreda barn och unga – handbok för socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2023)

LVU – handbok för socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2023)

SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

SoF, Socialtjänstförordning (2001:937), 5 kap.1 och 1a §§

SAMS Samverkan för placerade barn och ungas kontinuerliga skolgång. För socialtjänsten och skolan juni 2024. Publikationen finns på Socialstyrelsens webbplats.

Rutin

Vård enligt LVU - en kort översikt

För att vård enligt 4 § LVU ska vara tillämplig måste *samtliga* tre förutsättningar vara uppfyllda:

- 1) Det ska föreligga ett missförhållande och brister i den unges hemmiljö (de s.k. miljöfallen 2 § LVU) och/eller i den unges eget beteende enligt (de s.k. beteendefallen 3 § LVU).
- 2) Missförhållandet ska medföra att det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas.
- 3) Det ska saknas samtycke till hela vårdplanen som barnet eller den unge är i behov av, den behövliga vården kan därför inte genomföras med stöd av SoL.

Det är förvaltningsrätten som beslutar om LVU- vård efter ansökan från kommunens individutskott (socialnämnd). LVU- vård kan ges enligt 2 § (hemmiljö, omsorgssvikt; miljöfall) eller 3 § LVU (den unges eget beteende; beteendefall).

Vård enligt 2 § LVU kan beslutas för den som är under 18 år. Vården ska *övervägas minst var 6:e månad* enligt **13 § LVU första stycket**, då en redogörelse ska lämnas i ett tjänsteutlåtande till individutskottet. Vid vård enligt 2 § LVU kan parterna ansöka om LVU-vårdens upphörande, vilket innebär att en utredning enligt 11 kap. 1 § ska inledas och läggas fram i ett tjänsteutlåtande för individutskottet för beslut. Detta beslut är överklagningsbart.

Vård enligt 3 § LVU kan beslutas för den som är under 18 år, men i vissa fall även för unga som fyllt 18 men inte 20 år. Vården ska *omprövas* enligt **13 § andra stycket** med ett formellt beslut *inom sex månader*, räknat från dagen barnet/den unge placerades utanför sitt hem eller från den senaste omprövningen. Ett underlag för beslut lämnas i ett tjänsteutlåtande till individutskottet. Vårdnadshavare och barn över 15 år ska delges omprövningen innan individutskottets sammanträde och erbjudas företräde inför individutskottets sammanträde. Detta beslut är överklagningsbart.

6 § LVU – omedelbart omhändertagande. När ett barn har ett omedelbart behov av skydd och en ansökan om vård enligt 4 § LVU inte kan avvaktas. **Se särskild rutin, Omedelbart omhändertagande enligt 6 § och 6 a § LVU.**

11 § LVU – Vid omedelbart omhändertagande ska **placeringsbeslut** fattas samma dag som omhändertagandet, annars kan omhändertagandet inte verkställas. Inför en ansökan om vård enligt 4 § LVU är det viktigt att förbereda var barnet/den unge ska placeras innan rätten fattar beslut om vård, inkl. placering. I ansökan till förvaltningsrätten kan då anges var nämnden avser att placera barnet/den unge. Vård enligt LVU måste inledas på annan plats än i barnets hem. Placeringsbeslutet är överklagningsbart.

Vid behov av § 12-hem, SiS. Ibland är det kö till en plats och då kan omhändertagandet enligt 6 § inte verkställas förrän SiS meddelar att det finns en plats. Bedömning måste då göras, i samråd med arbetsledare, om det är möjligt med annan placering eller om den unge kan vara kvar i hemmet i avvaktan på att plats finns ledig.

Vård enligt LVU kan inledas på sjukhus. Placeringsbeslutet ställs då till den sjukvårdsinrättning där barnet vårdas. Själva sjukhusvården ges normalt enligt HSL (Hälso- och sjukvårdslagen), vilket inte ger sjukvården några befogenheter att kvarhålla patienten. Läkare har möjlighet att ansöka om LPT (Lagen om tvångsvård) i de fall det bedöms som tillämpligt, vilket vid bifall ger sjukvården befogenheter att hålla kvar patienten.

14 § LVU. Ibland behövs även ett beslut om **umgängesbegränsning** och/eller att **barnets vistelseort inte ska röjas** för föräldrar eller vårdnadshavare. Sådana beslut tas upp på socialnämnden för beslut. När beslutet inte kan vänta till nästa nämndmöte, t.ex. vid omedelbara omhändertaganden, fattas beslutet av särskilt utsedda ledamöter i nämnden eller ordföranden i socialnämnden, s.k. ordförandebeslut. Beslutet anmäls vid nästkommande nämndmöte via individutskottet (vars protokoll i sin tur anmäls till nämnden). Beslutet är överklagningsbart och ska övervägas av nämnden var tredje månad.

32 § LVU. Ett **läkarintyg** ska i regel bifogas ansökan. Läkarundersökningen görs med stöd av 32 § LVU i syftet att säkerställa att det inte finns medicinska eller psykiatriska skäl som talar emot att barnet/den unge kan beredas vård enligt LVU, eller att vården behöver utformas på ett visst sätt.

43 § LVU. Genomförandet av en placering enligt LVU ska vara väl planerat utifrån alla parter. I första hand verkställer ansvarig socialsekreterare, tillsammans med medhandläggare, beslut enligt LVU. Om det finns skäl att anta att det finns **behov av hjälp från polisen** för att verkställa beslutet ska en **begäran om handräckning** göras till polisen med stöd av 43 § LVU.

21 § LVU. När vård enligt 2 § och/eller 3 § LVU upphör, är nämnden enligt 21 b § LVU skyldig att **följa upp** situationen för den som är under 18 år, under max sex månader (21 c § LVU).

Tidsramar för ansökan om vård

Förvaltningsrätten har fastställt ett omedelbart omhändertagande

Fyra veckor: Om förvaltningsrätten fastställer ett omedelbart omhändertagande ska ansökan om vård vara förvaltningsrätten tillhanda senast fyra veckor efter det att det omedelbara omhändertagandet verkställdes, det vill säga räknat från det datum då barnet eller den unge placerades med stöd av nämndens beslut. Utredningsarbetet måste därför bedrivas mycket skyndsamt i dessa ärenden.

Behov av LVU vård framkommer under pågående utredning

Fyra månader: I ärenden där ett omedelbart omhändertagande inte bedöms vara behövligt, men utredningen enligt 11 kapitlet 1 § SoL, med tillämpning av 2 § samma lag avslutas med bedömningen att barnet har ett vårdbehov enligt LVU, ska utredningen avslutas inom fyra månader. En bedömning av att det föreligger behov av vård enligt LVU kan aktualiseras när som helst under utredningsperioden.

Innehållet i en ansökan om vård

En ansökan till förvaltningsrätten om vård ska enligt 4 § LVU andra stycket innehålla en redogörelse för

- den unges förhållanden
- de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver beredas vård
- tidigare vidtagna åtgärder
- den vård som socialnämnden avser att anordna
- hur relevant information lämnats till den unge
- vilket slags relevant information som lämnats
- den unges inställning.

Dokument som ingår i ansökan om vård

Nedan beskrivs samtliga dokument som ingår i en ansökan om vård enligt LVU.

1. Tjänsteutlåtande till individutskottet

I Treserva heter dokumentet *IFO TU Försättsblad utskott*.

Tjänsteutlåtande

Rubrik

Ansökan om vård enligt 4 § LVU

Ärendet

Ansökan enligt 4 § LVU om vård enligt 1 § samt 2 och/eller 3 §§ LVU, då NN har behov av vård utanför det egna hemmet och samtycke till erforderlig vård saknas.

Grunder

I rubriken Motivering/Grunder tas ordet Motivering bort så att det bara står Grunder. Under den här rubriken anges grunderna för vård kortfattat. Av grunderna ska framgå att rekvisiten är uppfyllda enligt 1 § och 2 och/eller 3 §§ LVU.

Förslag till beslut

I beslutet bör nämnden yrka på att förvaltningsrätten ska förordna om att beslut om vård gäller omedelbart enligt 40 § LVU, om rätten bifaller ansökan. Detta yrkande är särskilt viktigt i de fall ansökan har föregåtts av ett omedelbart omhändertagande för att undvika att det uppstår ett glapp i vården, särskilt om beslutet dessutom överklagas. Efterfråga förvaltningens **lokala vägledning i beslutsformuleringar**.

2. Beslutsunderlag (BBIC utredning)

Utredningen ligger till grund för ansökan om vård, och ska redogöra för det som ansökan ska innehålla (se avsnittet ovan) i syftet att ge förvaltningsdomstolen ett fullständigt beslutsunderlag. Socialstyrelsen betonar vikten av att det ska vara en allsidig och noggrann utredning som belyser den ekonomiska och sociala situationen i familjen, relationen mellan barn och föräldrar, och som ger tydliga och nyanserade beskrivningar av hur barnet fungerar. Dessutom ska utredningen innefatta en bedömning av vilka risker barnet/den unge utsätts för och behov av vård samt var barnet/den unge avses att placeras. Se vidare i *SoF 5 kap. 1 §* vad utredningen ska beskriva, och hur utredningen ska

genomföras i rutinen *Utreda barn under 18 år enligt 11 kapitlet socialtjänstlagen (SoL)* i Styrande dokument.

3. Vårdplan

I de fall vård utanför hemmet kan komma att bli aktuellt behöver barnets, om över 15 år, och vårdnadshavarnas inställning till vården inhämtas kontinuerligt under hela utredningsprocessen.

En vårdplan upprättas, om det är möjligt, i samarbete med vårdnadshavare och, när det rör äldre barn, även i samarbete med den unge. Vårdplanen ska vara tydligt och konkret formulerad, och delges parterna i sin helhet innan beslut fattas om att ansöka om vård enligt LVU. Detta eftersom vårdnadshavarna och barnet om det fyllt 15 år ska kunna ta ställning till om de samtycker till hela vårdens innehåll. Se vidare om samtycke i kapitel 3, s. 49 - 59, Socialstyrelsens *LVU – handbok för socialtjänsten*.

Av SoF 5 kap. 1 a § framgår att en vårdplan ska beskriva

1. de särskilda insatser som behövs
2. hur umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas
3. målet med vården
4. barnets, om fyllda 15 år, och vårdnadshavares syn på den planerade vården.

4. Läkarintyg

Läkarundersökningen ska i första hand ske i samråd med den unge/barnet, om barnet fyllt 15 år, och dess vårdnadshavare. En läkarundersökning får inte under några omständigheter genomföras utan vårdnadshavarnas vetskap.

Se vidare kapitel 7 s. 105 - 109 i Socialstyrelsens *LVU – handbok för socialtjänsten*.

Individutskottet beslutar att ansöka om vård enl. LVU

Efter att individutskottet har fattat beslut om att ansöka om vård enligt LVU skickar utskottets sekreterare handlingarna, tillsammans med beslutsprotokollet, till förvaltningsrätten.

Efter förvaltningsrättens beslut om vård

Förhandling

Förvaltningsrätten kallar normalt till muntlig förhandling inom två veckor, räknat från att handlingarna inkommit till domstolen. Om ny information har tillkommit efter att ansökan skickades in är det viktigt att den informationen tas upp i den muntliga förhandlingen. Om ett kompletterande dokument med informationen, till exempel ett läkarintyg, ska skickas till förvaltningsrätten innan förhandlingen, tillser domstolen att även de juridiska ombuden för vårdnadshavarna och barnet/den unge samtidigt tillsänds dokumenten. Likaså ska eventuellt omplaceringsbeslut delges så väl förvaltningsrätten

som vårdnadshavare och barn som fyllt 15 år/den unge. **Se lokal rutin** gällande vilka tjänstemän som ansvarar för att föra kommunens talan i rätten.

Dom

När domen från förvaltningsrätten inkommer är det viktigt att noggrant läsa rättens beslut och diskutera den fortsatta handläggningen med närmsta arbetsledare.

Ett omedelbart omhändertagande upphör att gälla direkt när förvaltningsrätten beslutat om vård enligt LVU. Detta gäller oavsett om rätten bifaller eller avslår ansökan om vård.

Om nämnden fått bifall på ansökan ska rättens beslut om vård enligt LVU verkställas omedelbart *endast om rätten har beslutat om det* enligt 40 § LVU. Annars får verkställigheten ske först när rättens beslut har vunnit laga kraft om vård enligt LVU (d.v.s. när beslutet inte längre kan överklagas och frågan därmed definitivt är avgjord).

Även om nämnden inte fått bifall på ansökan är det viktigt att notera om rättens beslut ska börja gälla omedelbart eller om det ska börja gälla först när det vunnit laga kraft.

Nämnden har möjlighet att överklaga förvaltningsrättens beslut hos kammarrätten inom tre veckor från den dag då förvaltningsrättens beslut meddelades.

I de fall ett barn har vårdats *stadigvarande i ett familjehem* enligt SoL under en lång tid innan nämnden ansökte om vård enligt 4 § LVU, och bedömningen är att barnets hälsa eller utveckling riskerar att skadas om barnet skiljs från familjehemmet, finns det en möjlighet för nämnden att göra en villkorlig ansökan om flyttningsförbud om rätten inte bifaller nämndens ansökan om vård. Det innebär att nämnden i sin ansökan om vård till förvaltningsrätten i dessa fall, även har yrkat att förvaltningsrätten ska besluta om flyttningsförbud enligt 24 § LVU om domstolen inte bifaller nämndens ansökan om vård.

Checklista för arbetsgång vid ansökan om vård

De olika arbetsmomenten i arbetsgången av handlägningsprocessen som beskrivs nedan kan i praktiken variera i ordning beroende på det enskilda ärendet.

Åtgärdat

- Säkerställ vilka som är part i ärendet (vårdnadshavare och barn över 15 år) genom sökning i Rikssök i Treserva.
- Säkerställ att det finns en plan för hur barnets/den unges delaktighet utifrån ålder och mognad kommer att tas tillvara under utredningsprocessen samt planeringen av vården.
- Undersök behovet av tolk för de som är part i målet och meddela sekreteraren i individutskottet och förvaltningsrätten.
- Om inte ansökan om vård föregåtts av ett omedelbart omhändertagande och ett behov av offentligt biträde redan har anmälts till förvaltningsrätten, ska detta göras.

- Bestäm vid vilket sammanträdesdatum ansökan ska behandlas av individutskottet. Sammanträdet måste genomföras inom utredningstiden.
- Diskutera placeringsform och vårdplan med parterna fortlöpande under utredningsarbetet så att parterna är delaktiga under hela processen.
- Undersök möjligheten till placering i nätverket. Kontakta familjehemsenhet, SPINK och/eller SiS utifrån vilken placeringsform som är aktuell.
- Bestäm vilken dag beslutsunderlaget och vårdplanen ska kommuniceras med parterna.
- Meddela parterna datum och tid för sammanträde och informera om möjligheten till företräde samt sammanträdet sammanhang och syfte.
- Boka tid för läkarundersökning i samråd med parterna.
- Beakta om det finns behov av hemlighållande av vistelseort eller umgängesbegränsning vid placeringen.
- Planera för barnet/den unges umgänge med sitt nätverk
- Planera för genomförandet av placeringen vid ett bifall av vårdansökan.
- Planera för barnet/den unges skolgång i samband med placering. Ta hjälp av dokumentet SAMS (se avsnitt Stödjande dokument ovan).
- Planera för genomförandet av hälsoundersökning i anslutning till att barnet/den unga placeras. Se rutin *Hälsoundersökning av placerade barn och unga, 0–20 år*.
- Registrera alla fattade beslut och protokollsutdrag i Treserva.